

Fredagen den 17 november

Kl. 09.00–10.42

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 27 oktober justerades.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Tobias Billström (M)* avsagt sig uppdraget som ledamot i Europarådets svenska delegation.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Michael Svensson* som ledamot i Europarådets svenska delegation.

Förste vice talmannen förklarade vald till

ledamot i Europarådets svenska delegation
Michael Svensson (M)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:134

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:134 Arbetet med återvändande
av *Johan Forssell (M)*

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 december 2017.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 15 november 2017

Justitiedepartementet

Heléne Fritzon

Interpellation 2017/18:135

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:135 Unga utan asylskäl
av Johan Forssell (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 december 2017.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 15 november 2017

Justitiedepartementet

Heléne Fritzon

Interpellation 2017/18:139

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:139 Straffrabatten för unga mellan 18 och 21 år
av Beatrice Ask (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade
arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 1 december 2017.

Stockholm den 14 november 2017

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:140

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:140 Migrationsverkets skulder till kommunerna
av Lotta Finstorp (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 december 2017.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 15 november 2017

Justitiedepartementet

Heléne Fritzon

Interpellation 2017/18:146

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:146 En djurskyddsproposition
av Åsa Coenraads (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 december 2017.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 16 november 2017

Näringsdepartementet

Sven-Erik Bucht (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Prot. 2017/18:33
17 november

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2017/18:FPM20 PNR-avtal mellan EU och Kanada *KOM(2017) 605* till justitieutskottet

§ 6 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till socialförsäkringsutskottet:

RiR 2017:25 Konsekvensanalyser inför migrationspolitiska beslut

§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

KOM(2017) 536 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 11 januari 2018*.

KOM(2017) 647 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 11 januari 2018*.

KOM(2017) 660 till näringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 11 januari 2018*.

§ 8 Svar på interpellation 2017/18:75 om Nuclear Ban Treaty (NBT)

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Mot bakgrund av den nyligen tillsatta utredningen om ett eventuellt svenskt tillträde till kärnvapenförbudskonventionen har Karin Enström frågat mig om hur jag säkerställer att de långsiktiga säkerhetspolitiska konsekvenserna genomlysas tillräckligt väl samt om Försvarsmaktens synpunkter har tagits i beaktande.

Låt mig först ge en lite vidare kontext till frågan.

Tyvärr tvingas jag konstatera att kärnvapen åter hamnat i det storpolitiska blickfånget på ett sätt som inte varit fallet sedan det kalla kriget. Ett oroväckande inslag i denna utveckling är de investeringar som kärnvapenstater gör för att modernisera sina vapenarsenaler, ett annat den mer framträdande roll som kärnvapen på sina håll får i politiskt och militärt strategiskt tänkande. Ytterligare ett är den utmaning för den globala icke-spridningsregimen som Nordkoreas kärnvapenambitioner utgör, liksom osäker-

heten om framtiden för det så viktiga kärntekniska avtalet med Iran. Risken för att kärnvapen faktiskt kommer till användning – avsiktligt eller oavsiktligt – måste tas på allvar.

Allt detta spär på frustrationen över bristen på framsteg i arbetet för kärnvapennedrustning. Det är därför mer angeläget än någonsin att dödläget på nedrustningsområdet kan hävas och att konkreta steg kan tas på vägen mot det övergripande målet om en kärnvapenfri värld.

Detta är bakgrunden till att Sverige valde att aktivt delta i processen som ledde fram till kärnvapenförbudskonventionen – eller, på engelska, Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. Potentialen som vi såg, och alltjämt ser, är att ett förbud kan bidra till att långsiktigt stärka den globala normen mot kärnvapen.

Ett löpande arbete med textanalys gjordes under förhandlingens gång och låg till grund för beslutet att rösta för godkännande av konventionen när förhandlingen avslutades i somras. Detta ställningstagande bereddes på sedvanligt sätt, det vill säga mellan alla berörda departement inom Regeringskansliet. Därutöver har frågan vid flera tillfällen diskuterats i Folk-rätts- och nedrustningsdelegationen, som jag leder och där även vissa myndigheter, inklusive Försvarsmakten, är representerade.

För att regeringen ska få bästa möjliga beslutsunderlag är det av avgörande betydelse att utredningens analys blir grundligt genomförd. Uppdraget är således brett formulerat. Utredaren har att penetrera komplexa frågeställningar. De inbegriper svensk nedrustnings- och icke-spridningspolitik, konventionens relation till andra relevanta konventioner och avtal, Sveriges samlade bi- och multilaterala säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten, vilka eventuella behov av anpassningar av svensk rätt och riktlinjer som konventionen ger upphov till samt vilka möjligheter som finns att frånträda konventionen. En analys av de långsiktiga säkerhetspolitiska konsekvenserna, som Enström särskilt frågar om, kommer därmed att utgöra en av utredningens delar.

Frågeställningarna gör det angeläget med bredd i informationsinhämtningen. I enlighet med direktivet ska utredaren samråda med sakkunniga från Utrikesdepartementet, Försvarsdepartementet och andra berörda departement. Därtill ska han inhämta information från myndigheter och forskar- och civilsamhälle samt andra intressenter i Sverige men också utomlands. Jag tar för givet att Försvarsmakten blir en av de myndigheter som utredaren kommer att träffa inom ramen för sitt uppdrag.

Anf. 2 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret! Jag vill börja med att säga att jag delar den oro som utrikesministern uttrycker i svaret kring ett ökat fokus på kärnvapen, ökade investeringar och också en betydligt förhöjd retorik inte bara i tal utan också i doktriner, liksom det hot vi ser från länder som inte har kärnvapen men som har en tydlig agenda att man vill ha kärnvapen. Det är naturligtvis oroande.

Jag delar också den frustration som utrikesministern ger uttryck för i det att det går väldigt trögt på nedrustningsområdet.

Det jag har frågat om handlar om hur regeringen har resonerat kring den konvention som nu finns, huruvida Sverige dels deltog i förhandlingarna, dels ställde sig bakom den. Det handlar också om det fortsatta arbetet

med att komma fram till om Sverige slutligen ska ställa sig bakom den här konventionen och sedermera ratificera den.

Jag tycker att det är bra att en utredning är tillsatt, för det här är en svår och viktig fråga. Det finns en hel del frågetecken som måste rätas ut innan man kan ta ställning.

Jag har läst direktiven, och jag har lyssnat på utrikesministerns svar. Det är riktigt att här beskrivs att man ska analysera själva konventionens innebörd och vilka konsekvenser det skulle kunna få för Sverige om vi tillträder, inte minst för våra samlade både bi- och multilaterala samarbeten som vi har på det säkerhets- och försvarspolitiska området.

Utredningen ska också analysera hur – och det är väldigt viktigt; jag kommer att återkomma till det – konventionen stämmer överens eller riskerar att inte stämma överens med övriga konventioner på det här området.

Det jag är ute efter, och det är därför jag har skrivit den här interpellationen, är att jag är rädd för att det inte har uttryckts tillräckligt tydligt i direktivet hur konsekvenserna ser ut för svensk säkerhetspolitik som helhet. Det jag är mest oroad över är att den inte tittar på konsekvensen för vår handlingsfrihet framöver. Det tror jag skulle vara det mest allvarliga.

Vi är överens om att vi vill ha ett aktivt nedrustningsarbete och se färre kärnvapen i världen, men det jag är orolig för, och det är därför jag har ställt den här interpellationen, är att den här genomlysningen blir otillräcklig, att det blir en uppräkningslista av vad det här kommer att betyda för samarbetet. Men vad betyder det som helhet för Sveriges säkerhetspolitik i framtiden, och vad betyder det för vår handlingsfrihet?

Regeringen brukar ju framhålla att det är säkerhet i Europa, säkerhetspolitisk handlingsfrihet för Sverige och nedrustning i världen som är hörnstenarna i säkerhetspolitiken. Jag ser inte riktigt att regeringen tog hänsyn till detta när man skrev direktivet för utredningen.

Anf. 3 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Det är en nästan obegriplig kritik eftersom direktivet naturligtvis är hållet på ett sådant sätt att det fångar in exakt detta. Det fångar in också våra samarbeten, och det står väldigt tydligt men förstås allmänt och brett formulerat, för utredaren måste arbeta på det sättet.

Det är precis dessa frågor det handlar om. I själva verket hade jag hoppats att både Moderaterna och inte minst Centerpartiet, som förut var aktiva i frågan om kärnvapennedrustning, någon gång skulle säga att det inte är acceptabelt att vare sig Nato eller våra samarbetspartner talar om hur Sverige ska ställa sig i en sådan fråga. Sverige har en lång och hedersam tradition av att verka mot kärnvapen i världen.

De försöker dirigera oss och få ett veto gentemot alla de länder som känner en stor frustration över hur utvecklingen ser ut, och de försöker hota våra samarbeten. De säger att vi inte kommer att kunna samarbeta. I själva verket, Karin Enström, måste det redan i dag vara vår utgångspunkt att vi i fortsättningen kan stå för vår hållning också i synen på kärnvapen. Samtidigt ska vi samarbeta.

Jag menar att vi från svensk sida måste enade säga ifrån att detta är vår utgångspunkt. Vi ska fortsätta att markera mot kärnvapen, hålla på vår politik, fortsätta en bra svensk tradition och samarbeta med alla de länder som nu känner en enormt stor frustration över hur kärnvapenstaterna upp-

för sig. Detta visar att den nuvarande politiken inte fungerar alls. Den fungerar inte avskräckande. Tvärtom ser vi både en modernisering och hot om att införskaffa nya vapen. Dessutom finns länder som redan gör bombtest. Det är dessvärre vad som ligger bakom interpellationen.

Nu ska utredningen göra en riktig rättslig och politisk genomlysning av frågan så att det finns ett gott underlag för att ta ställning till huruvida Sverige ska skriva under och ratificera. Det har varit vår inställning från början när vi engagerade oss i frågan, till skillnad från den tidigare regeringen, som inte hade ett engagemang alls i kärnvapenfrågan.

Vi har återupptagit engagemanget, och det behövs mer än någonsin. Det har utvecklingen i världen visat.

Utredningen ska absolut ta sig an frågan om våra samarbeten. Utgångspunkten är vår politik på området. Vi menar att den måste vila på alla tre benen: samarbeten, militär alliansfrihet och vår rätt att ha ett försvar. Vi stärker vår försvarsförmåga. Så vill vi ha det i fortsättningen också. Det är tydligt att dessa element ingår i direktiven till utredaren. Det är en alldeles utmärkt person som gör utredningen.

Jag skulle önska lite mer av politisk samsyn i frågan och en signal att Sverige som självständig nation har rätt att fatta beslut utan att utsättas för hot och påtryckningar från vare sig Natomedlemsländer eller andra samarbetspartner.

Anf. 4 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Nu kommer vi in på sakfrågan, inte på utredningen.

Jag håller helt med utrikesministern om att det är självklart att vi i Sverige fattar våra egna beslut. Vi fattar våra egna försvarsbeslut, och vi fattar våra egna säkerhetspolitiska beslut. Så ska det vara. Men vi gör det naturligtvis i en kontext. Vi lever i en värld där vi är beroende av andra. Vi bygger vår säkerhet i samverkan med andra. Därför får detta betydelse.

Sedan är det självklart upp till oss här i Sverige hur vi slutligen bestämmer oss. Men vi måste lyssna in och analysera vad olika ställningstaganden kommer att få för konsekvenser för Sverige. Vi kan inte tänka bort dem eller låtsas som att de inte finns. För mig handlar det inte om hot, utan det handlar om att analysera hur våra samarbeten kommer att påverkas. Sedan får man dra sina slutsatser utifrån det.

Jag ser tre problem med konventionen. Det första problemet handlar om hur den påverkar våra viktigaste samarbeten. Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten finns inom EU. Sverige är partner till Nato. Sedan finns flera bilaterala samarbeten, inte minst med USA och även med andra länder som har kärnvapen. De kan påverka övningar, och de kan påverka det försvarsindustriella samarbetet.

Man måste analysera. Sedan får man naturligtvis värdera vilka konsekvenserna är och om man är beredd att ta dem eller inte. Jag ser inte nu – men vi ska också invänta utredningen – att det här påverkar våra samarbeten positivt.

Det andra problemet är att konventionen riskerar att underminera rådande konventioner, inte minst icke-spridningsavtalet. Det har flera länder sagt. Det gäller de skrivningar om verifikationsmekanismer som finns i den nya konventionen.

Det tredje problemet, fru talman, rör att oavsett vad en regering tycker i dag riskerar avtalet att binda vår handlingsfrihet för framtiden. Där finns en lång tradition i Sverige att göra allt vad vi kan för att komma överens i dessa viktiga frågor som gäller det existentiella för Sverige i fråga om försvars- och säkerhetspolitik. Vidare finns en tradition av att inte binda kommande regeringar. Att ansluta sig till denna konvention riskerar i allra högsta grad att skapa problem om en annan regering vid ett annat tillfälle, om det finns ett brett stöd, till exempel skulle vilja ansöka om medlemskap i Nato. Jag anser att det inte är förenligt.

Det är svårt att förstå om det över huvud taget går att frånträda konventionen. Jag har förstått att det är en svår väg. I en konflikt kan man absolut inte frånträda konventionen.

Utrikesministern vet att jag och mitt parti är för ett Natomedlemskap. Men oavsett om man är för eller emot är det viktigt att inte binda framtida regeringar och framtida riksdagar. Jag ser med oro på detta. Priset kan bli ett avtal som troligen kommer att ha en mycket liten effekt på de stater som i dag har kärnvapen.

Jag skulle vilja höra hur utrikesministern ser på detta. Det blir en tveksam effekt på de länder som har kärnvapen, som ska minska sina arsenaler, och ett högt pris för oss.

Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag skulle gärna vilja kommentera det sista Karin Enström sa. Det är en viktig punkt och en relevant fråga. Hur påverkar vi kärnvapenstaterna?

Vi vill påverka dem. Vi vill att kärnvapenstaterna flyttar sig i rätt riktning. Ingenting av det som finns nu har hjälpt i fråga om deras syn på utvecklingen. Dessa stater har visat liten förhandlingsvilja i inte minst NPT, icke-spridningsfördraget. Sist gjordes inga framsteg. Nedrustningskonferensen har inte gjort några framsteg under 20 års tid. I stället pratar man om att skaffa sig nya vapen. Därför blir den här konventionen ytterligare ett element. En viktig uppgift vid sidan av att granska konventionen måste vara att skapa vägar att brygga över till kärnvapenstaterna.

Jag tror inte att någon föreställer sig att dessa stater skulle vara med i förhandlingarna. Det var nog ingen som trodde det. Vi hade helst velat det, men vi förstod att det var orealistiskt. Konventionen är lika mycket en normsättande markering från 122 av världens länder, som skrivit på att kärnvapenstaterna nu måste ta denna fråga på allvar. Om det inte finns någon väg att övertyga genom de existerande formerna och konventionerna måste man markera på detta sätt, precis som man har gjort mot de länder som innehar andra massförstörelsevapen.

Jag tycker också att konventionen ska vara ett praktiskt verktyg. Jag menar att den också ska användas för att skapa forum där vi diskuterar med kärnvapenstaterna. Vi är redo att ta på oss rollen att skapa den sortens diskussioner.

Det blir en trovärdighetsfråga för kärnvapenländerna. Är de beredda? Skulle de komma till diskussioner om hur utvecklingen som har synts på sistone ska hejdas? Konventionen måste ingå i hela arsenalen av åtgärder.

Jag är stolt över att företräda en regering som säger att vi tydligare än någonsin måste markera mot kärnvapen. I en tid när det är så nära också till oavsiktlig användning, alltså att misstag eller tekniska problem kan leda till att man utlöser kärnvapen, måste vi vara aktiva fullt ut.

Jag är rädd för att ni i oppositionen med er politik och intresset för att ansluta sig till Nato kommer att vara beredda att sälja ut allt detta. Det låter lite så nu: Vi ska inte tala för högt om det här; vi ska inte ansluta oss till den här konventionen. Ni har varit väldigt lite aktiva i diskussionen. Inte ens när man har bjudit in till diskussionen om de här frågorna har oppositionen visat något stort intresse, utan det är först nu när det finns en förbudskonvention som det är intressant.

Direktiven, menar jag, innehåller alla de viktigaste elementen att diskutera och reda ut, inte minst relationen till andra fördrag och konventioner. Det är viktigt, för den här konventionen ska som sagt också vara ett praktiskt politiskt verktyg. Men jag önskar att ni skulle stå upp och tydligare säga att det här är vägen framåt och inte bara säga att vi nu ska låta kärnvapenländerna få ett veto, att vi inte ska få skriva under en förbudskonvention, att vi inte ska få göra det ena och det andra med hänvisning till samarbetena. Det menar jag att man bör avstå från. Det tjänar vi alla på.

Anf. 6 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Det är två delar i detta. Det handlar om vilken effekt man tror att den här konventionen kommer att få, och det är uppenbart att utrikesministern tror mycket på den.

Eftersom inget av de länder som i dag har kärnvapen står bakom konventionen – man har inte deltagit i förhandlingarna – är jag betydligt mer pessimistisk när det gäller en förbudskonvention. Den skulle möjligtvis kunna påverka de länder som i dag är demokratiska som har kärnvapen. Men jag har mycket svårt att se att auktoritära länder som Ryssland och Kina över huvud taget skulle bry sig om en sådan här konvention. Även om den skulle få folkligt stöd i de länderna skulle den tyvärr ha små möjligheter att ge någon som helst effekt.

Om den dessutom har en tveksam effekt eller kanske ingen effekt alls blir ju priset väldigt högt, inte på grund av hot och kanske inte för att man gör sig osams men för att det kommer att påverka våra nuvarande samarbeten – som ju är viktiga och prioriteras även av den nuvarande regeringen – med Nato och inte minst med USA.

Sedan finns som sagt risken att konventionen underminerar icke-spridningsavtalet. Den stora risken tycker jag att utrikesministern viftar bort.

Den sista punkten som jag hade, som är den allvarligaste och mest långtgående, är risken för att det här binder framtida handlingsfrihet för Sverige. Det tycker jag är allvarligt. När vi gör sådana här saker ska vi vara överens och ha brett stöd för att göra dem. Tillträder vi konventionen riskerar vi att binda Sveriges handlingsfrihet för lång tid framöver. Det skulle jag vilja höra om utrikesministerns syn på.

Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Karin Enström! Det här är en viktig debatt, och alla de frågor som Karin Enström tar upp på slutet är just de frågor som utredningen ska hjälpa till att ge svar på. På vilket sätt påverkar detta de övriga konventionerna och relationerna till övriga existerande konventioner?

Vad är det som kärnvapenstaterna faktiskt skulle bry sig om? Det är lite grann en annan fråga, men det är det man börjar undra över. Har de visat någon vilja att engagera sig i de förhandlingar som pågår? Vad är det som faktiskt kan bidra till att sätta normen mot kärnvapen och kärnvapenspridning om inte existerande konventioner? Det är den frustrationen som har lett till att vi har fått den här konventionen.

Jag viftar inte bort någon av de här frågorna. Jag menar att det är precis därför vi har tillsatt den här utredningen – för att se till att vi har rätt ut alla de aspekterna. Det tar vi absolut på största allvar, för den här frågan är viktig. Jag hoppas att vi också i fortsättningen ska kunna behålla en samsyn på hur vi betraktar kärnvapen, kärnvapenanvändning, kärnvapenspridning och risken med kärnvapen.

Jag vill också säga att icke-spridningsfördraget är och förblir av grundläggande betydelse för vår nedrustningspolitik. Vi måste göra ansträngningar för att man 2020 när man ska förhandla igen får framgångar med den.

Som omvärldsutvecklingen ser ut nu är utmaningarna betydande och debatten väldigt polariserad. Kärnvapenstaternas inställning och vilja att göra konkreta framsteg kommer att betyda mycket för oss allihop, så den här debatten kommer tack och lov att fortsätta. Jag hoppas att vi ska hitta punkter där vi är eniga och samtidigt kunna diskutera det som behöver åtgärdas för framtiden för att förhoppningsvis ta ett steg mot en kärnvapenfri värld.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2017/18:89 om en ny Arktisstrategi

Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Karin Enström har frågat mig vilken bedömning jag gör av det säkerhetspolitiska läget i Arktis och om jag står fast vid att Sverige inte ska ta fram en ny Arktisstrategi.

Precis som Karin Enström påpekar innebär klimatförändringarna och det säkerhetspolitiska läget i omvärlden nya utmaningar och möjligheter även i Arktis. De stora utmaningar som vi står inför i Arktis måste bemötas genom samarbete med alla regionala aktörer. Arktiska rådet är det primära forumet för internationellt samarbete kring arktiska frågor. I rådets mandat ingår dock inte att diskutera militärt säkerhetspolitiska frågor.

Sveriges arbete i Arktiska rådet styrs alltså av den svenska strategi som togs fram 2011 för den arktiska regionen. Denna tillsammans med den förstärkta miljöstrategin för Arktis från januari 2016 tycker vi fortsatt väl speglar de prioriteringar som regeringen driver inom ramen för Arktiska rådet.

Regeringen avser att även fortsatt föra en aktiv Arktispolitik inom alla relevanta samarbetsområden såsom hållbar ekonomisk utveckling, miljö- och klimatarbete, forskning samt den mänskliga dimensionen som fyller strategin med innehåll. Här kan nämnas vikten av att fortsätta med implementering av rekommendationer och av att driva projekt.

Inom ramen för Arktiska rådet driver Sverige en målmedveten och långsiktig linje, där klimat- och miljöfrågor tydligt står i centrum – i synnerhet vikten av ett hållbart resursutnyttjande som omfattar ett ökat arbete för skydd av den känsliga miljön, skydd av ekosystemen på land och till havs och bevarande av den biologiska mångfalden. På miljö- och klimatområdet har Sverige exempelvis drivit på sedan 2011 för ett förstärkt resiliensarbete inom Arktiska rådet och tagit initiativ till ett våtmarksprojekt. Vidare har vi ett aktivt samarbete med Västerbotten och Norrbotten kring regionernas roll för en hållbar utveckling och ger stöd till deras Arktisarbete. Inom forskningsområdet undertecknades ett forskningsavtal i samband med ministermötet i Fairbanks i Alaska i maj detta år. Det kommer att ytterligare stärka forskningsutbyten och samarbeten. Ett intensivt samarbete och nätverk finns etablerat mellan svenska universitet och övriga arktiska länder. För svenskt vidkommande är isbrytnings- och forskningsfartyget Oden liksom forskningsstationerna i Abisko och Tarfala viktiga i detta sammanhang. Den mänskliga dimensionen, inklusive stöd till urfolkens möjligheter att delta i Arktiska rådets arbete, är prioriterad.

Sammantaget gör detta att vi i dagsläget inte ser att det föreligger ett behov av en helt ny Arktisstrategi.

Det internationella säkerhetspolitiska intresset för Arktis har ökat, och flera länder har stärkt sin närvaro i regionen. Samtidigt har den säkerhetspolitiska situationen i Sveriges närområde över tid försämrats och präglas fortsatt av osäkerhet. Sammantaget gör detta att Sverige nära följer utvecklingen av den säkerhetspolitiska situationen i Arktis. Det är av yttersta vikt att vi bevarar Arktis som ett lågspänningsområde karakteriserat av samarbete och dialog och med respekt för internationell rätt, inklusive Unclos.

Utvecklingen i omvärlden ökar betydelsen och mervärdet för Sverige av att vara engagerat i regionala samarbetsstrukturer. Vi har de senaste decennierna haft ett starkt engagemang i de regionala samarbetsstrukturerna i norr: Arktiska rådet, Barentsrådet, Östersjöstaternas råd, Nordiska ministerrådet och EU:s nordliga dimension.

Råden fungerar som positiva komplement till bilaterala och multilaterala kontakter, inte minst med Ryssland och USA, och stärker därigenom vår närområdespolitik. De utgör arenor där vi har kontinuerlig kontakt och dialog med Ryssland och inom vilka ett konstruktivt samarbete och konkreta projekt genomförs.

Samarbetet inom råden bidrar till att bygga förtroende och fungerar stabilitetsskapande. Som Karin Enström väl känner till kommer vi under 2017–2019 att ha en ledande roll i dessa olika samarbetsforum genom att vara ordförande i CBSS, Barentsrådet och Nordiska ministerrådet.

Anf. 9 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret! Vi är överens om att den arktiska regionen står inför stora utmaningar. Det räcker egentligen att titta på hur istäcket över Norra ishavet har förändrats. Under de senaste

30 åren har isen som täcker havet sommartid minskat med hälften, och volymen har minskat med tre fjärdedelar. Om denna trend fortsätter kommer Norra ishavet i stort sett att vara isfritt sommaren 2040. Det är en skrämmande och oerhört snabb utveckling.

Klimatförändringarna – det rör sig naturligtvis inte bara om att isen smälter – innebär svåra och nya utmaningar både för dem som bor i Arktis och för övriga världen.

Precis som utrikesministern har sagt är Arktiska rådet det främsta forumet för internationellt samarbete i de frågor som rör Arktis. Man har sedan starten, gissar jag, bestämt sig för att man inte ska behandla säkerhetspolitik och säkerhetspolitiska aspekter inom ramen för rådet.

Samtidigt kan Arktiska rådet, med tanke på den säkerhetspolitiska utvecklingen, den tillspetsade ryska retoriken och den ökade militära närvaron i området, som också är vårt närområde, ses som en bra möjlighet att påverka indirekt. Man kan inte ta upp dessa frågor direkt i rådet, men det är verkligen en möjlighet att indirekt föra en dialog om alla de frågor som också kommer att påverka oss säkerhetspolitiskt och att ha ett samarbetsforum för ett gemensamt arbete för en ansvarsfull utveckling i regionen.

När det gäller exakt hur man gör handlar min fråga om en ny Arktisstrategi inte i första hand om att vi absolut måste ha ett nytt dokument. Men jag kan se att det har skett så stora förändringar sedan 2011 – miljöstrategin är en viktig del av detta – att det finns utrymme för och behov av en uppdaterad strategi så att fler aspekter kan komma in, inte minst i bedömningen av hur utvecklingen kommer att se ut.

Jag menar att en Arktisstrategi måste handla också om det som inte avhandlas i Arktiska rådet; den måste vara bredare, och det är därför jag har ställt denna fråga.

Vi måste naturligtvis gemensamt göra allt vi kan för att säkerställa att Arktis kan förbli ett säkerhetspolitiskt lågspänningsområde. Det borde inte ligga i vårt eller några av våra grannars intresse att detta blir en spelplan för stormakter som spelar mot varandra.

Utmaningarna är också mycket stora när det gäller infrastruktur för dem som bor i dessa områden så att de kan bo kvar, driva företag och få bra utbildning, samtidigt som den väldigt känsliga miljön tas till vara.

Stora förändringar sker, som sagt. Vi har också sett att USA:s president har hävt förbudet att borra i två områden. Det vore intressant och viktigt att i en sådan här strategi se på hur detta påverkar vårt sätt att arbeta med dessa frågor. Hur påverkar Kinas nyvaknade intresse, den nya era som Kina har inlett? Och hur påverkar de ryska ambitionerna vårt samarbete i Arktis? Det är därför jag har efterlyst en uppdatering.

Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Vi är faktiskt helt överens kring dessa frågor. Kärnfrågan är hur vi ska se på den existerande strategin, och hittills har vi tyckt att den strategi som togs fram 2011 av den förra regeringen och det som nu har gjorts genom att vi har förstärkt miljöstrategin i alla fall speglar de prioriteringar vi har när det gäller Arktiska rådet.

Därför har vi inte hittills tyckt att vi ska sätta igång ett arbete med att skriva om hela dokumentet, utan vi har tyckt att det, eftersom de viktigaste områdena finns täckta där, är viktigare att koncentrera sig på att implementera och ta initiativ till projekt.

Men det är riktigt som Karin Enström säger att utvecklingen går snabbt, så jag tror att man inför en ny mandatperiod bör titta på detta igen. Jag utesluter inte det. Jag menar också att det är en fråga om resurser – att ha budget när det gäller folk som ska göra det och att ta ansvar för hur det ska implementeras.

Resten handlar mycket om att göra bedömningar utifrån nya besked och en delvis ny politik från USA:s sida. Jag var på ett möte i Alaska där Obama deltog och där vår egen forskare Johan Rockström höll ett helt oförglömligt anförande, som gjorde intryck på alla. Men detta är överspe-
lat, kan man säga, med en helt ny hållning från USA:s sida.

Vi kan förstås också se att det militär- och geopolitiskt kommer att bli ett nytt läge även om de frågorna inte direkt hanteras av Arktiska rådet, tack och lov. Men vi vill behålla detta som ett lågspänningsområde, och hur gör man det med annan politik och samarbete?

Så jag ska vara lite mer öppen och säga att jag tror att man inför en ny mandatperiod behöver titta på hur vi ska göra med Arktisstrategin och i vart fall, som du säger, uppdatera den ordentligt. Man kanske inte behöver lägga så mycket resurser på ett omfattande arbete med att skriva om allti-
hop, men vi bör se till att vi är moderna och up-to-date med utvecklingen. Detta är som sagt också en fråga om att hitta budgetmedel och avsätta re-
surser.

Jag tror att det kommer att bli mycket mer fokus på Arktisområdet. Det kommer att innebära helt nya möjligheter och även nya risker. Samarbetet om exempelvis räddningsinsatser i Arktis – där även Ryssland är med, hit-
tills på ett konstruktivt sätt – utgör viktiga förtroendeskapande åtgärder. Detta påverkar i sin tur, som Karin Enström säger, de andra områdena.

Jag vill därför inte avfärda detta. Just nu har vi varken haft resurser eller tid. Vi tycker att vi har de element vi behöver och att det var en bra strategi som togs fram 2011; mycket arbete hade lagts ned på det. Vi tycker att vi nu kan använda dokumentet för de prioriteringar som vi har och fort-
sätta arbeta, men jag utesluter inte att man framöver ska göra en uppgra-
dering.

Anf. 11 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Tack för det mer positiva beskedet! Det ska som sagt inte bli en strid om exakt vilket dokument det ska vara och vilken status det ska ha, men hela syftet med denna fråga är att peka på de stora förändring-
arna – både klimatförändringar och säkerhetspolitiska förändringar, som till viss del dessutom går ihop och påverkar varandra.

Det vore därför bra att göra en uppdatering så att vi är så moderna som möjligt, förstår samtliga dessa komplexa samband och utmaningar och är ännu bättre rustade. Jag tänker både på samarbetet i Arktiska rådet och på den ganska speciella period vi befinner oss i, där vi har flera andra ordfö-
randeskap i överlappande organisationer. Det vore viktigt att ytterligare beskriva Sveriges syn på hur man i en sådan här strategi kan använda de olika överlappande organisationerna och samarbetsformerna för att ha en klar linje.

Sedan är det fokus på olika områden i de olika forumen. Så ska det nog vara, för annars är risken att man blockerar samarbetet om man vill ta upp allting på alla delar.

Jag ser alltså detta, om inte som ett löfte, som en positiv inriktning från utrikesministern. Vi ser som sagt att det händer oerhört mycket.

Jag har också en specifik fråga som finns nämnd i ett svar som jag har fått. Det gäller ett uppdrag till Exportrådets kontor i de nordiska länderna, Ryssland, USA, Kanada och norra Sverige som handlar om att bygga upp kompetens för att främja svenska kommersiella intressen. Det låter som ett bra uppdrag, men vet utrikesministern hur det har gått med detta? Har kompetensen hos Exportrådets representanter byggts upp, och har det lett till att vi nu bättre kan främja också svenska kommersiella intressen, som är en viktig faktor för att man ska kunna leva och bo i Arktisområdet?

Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Karin Enström, för den här debatten! Som du förstår är jag också intresserad av att värna att vi har en stor samsyn om den här frågan. Politiskt är det en enorm styrka att vi delar synen på vilka prioriteringar vi ska ha och vilka frågor vi ska ägna oss åt för att behålla detta som ett lågspänningsområde. Men vi bör också se vad vi kan göra för att ha mer av folk-till-folk-kontakter och också kommersiella kontakter och så vidare. En del av detta överlappar vartannat.

Vi har nu tagit över ordförandeskapet i Barentsrådet, och där samarbetar vi nära med Norr- och Västerbotten, där detta är mest påtagligt och mest aktuellt. Om vi öppnar för dessa kontakter innebär det direkt att man också får kommersiella kontakter, handelskontakter och annat, liksom möjligheter att verka ekonomiskt över gränserna i området.

Precis som du säger, Karin Enström, händer det saker väldigt snabbt när det gäller klimatförändringarna. Det skapar också i slutändan nya chanser och möjligheter. Därför behöver vi följa detta mycket noga. Det är liksom rörlig materia som vi har att göra med. Detta är med på dagordningen i alla samarbetsformer när vi nu är ordförande. Där är det tydligt att detta är överlappande, och det är viktigt att vi sköter de här kontakterna. Forskningssamarbetet hör också dit.

Jag kan inte ge dig ett exakt besked om hur man har följt upp det i dagsläget. Det gör jag gärna när jag kommer tillbaka till UD för att höra hur man har levt upp till detta. Det jag främst har sett och mött är Barentssamarbetet, där detta blir väldigt konkret.

Johan Rockström beskrev isen på Arktis som en mössa på planetens huvud. Om man tar bort mössan och solen fortsätter att skina värms huvudet upp väldigt snabbt. Det är precis vad som händer, och det går mycket fortare än vi har trott. Det är både isarna och till exempel permafrosten som smälter. Det gör att ett land som Ryssland inser att vi måste ta denna fråga på allvar, för det kommer att kosta enorma pengar.

Detta är i sig ett skäl att fortsätta ha det här i fokus och att fortsätta fundera över hur vi blir så effektiva som möjligt och hur vi kan täcka alla dessa olika typer av kontakter – från det kommersiella och folk-till-folk-kontakter, det miljömässiga och klimatfrågor till det säkerhetspolitiska – och se till att vi gör det tillsammans. Vi gör det med bas i den här strategin. Man varför inte inför nästa mandatperiod modernisera den och uppgradera den, så att den också täcker det som har skett mycket snabbt den senaste tiden?

Anf. 13 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för beskedet! Oavsett hur regeringen ser ut efter kommande val är det avgörande att vi har en bra strategi med bra målsättningar och att vi vet hur vi ska prioritera och hur vi ska genomföra samarbetena på de olika områdena. Där måste man hjälpas åt.

Trots att de säkerhetspolitiska aspekterna inte ska tas upp i Arktiska rådet måste de finnas med i en strategi som rör området. Man måste också peka ut hur Sverige på bästa sätt i de olika samarbetsformerna kan verka för det som är viktigt för oss. Förhoppningsvis gynnar det också våra grannar och alla i det arktiska området.

De senaste nyheterna när det gäller hur koldioxidutsläppen ser ut – vi trodde ju ändå att de hade börjat plana ut, men i själva verket har de ökat – är skrämmande. Det får direkta återverkningar i just det här området. Här måste vi göra ytterligare ansträngningar.

Jag välkomnar beskedet från utrikesministern. Oavsett hur regeringen kommer att se ut efter nästa val kommer vi att behöva se till att det finns kompetens och vilja att uppdatera, så att vi har en så bra politik som möjligt på det här området.

Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Tack, Karin Enström, för den här debatten! Inte minst inom Arktiska rådet kommer vi att fortsätta verka för ett fördjupat internationellt samarbete i regionen. Vi vill bidra till att Arktis förblir en fredlig samarbetsregion.

Som bekant är det åtta stater som har territorium ovanför polcirkeln, men intresset för området stannar inte där. Kina, som sedan 2013 är observatör i Arktiska rådet, visar också ett tydligt intresse för Arktis, inte minst med tanke på förutsättningar för ekonomisk aktivitet och för forsknings-samarbeten. Det är också viktigt för rådet att ta till vara observatörsstaternas intresse, kunskap och erfarenheter, samtidigt som man håller fast vid behovet av en hållbar utveckling.

Detta är otroligt viktiga plattformar för gränsöverskridande samarbete och förtroendeskapande kontakter i regionen. Det finns ett ömsesidigt intresse av att värna folkrätten och havsrätten, Unclos, och av att bevara regionen som lågspänningsområde. Detta är också en av de få kvarvarande arenor vi har för samtal med Ryssland och mellan Ryssland och USA. Vi måste fortsätta bygga på det.

Jag uppskattar som sagt att vi politiskt har stor samsyn om dessa frågor i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:44 om utredningar om sexualbrott mot barn

Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Ellen Juntti har frågat mig vilka åtgärder regeringen har vidtagit för att prioritera frågan om att förkorta handläggningstiderna när det gäller sexualbrott mot barn. Hon har också frågat om regeringen och

jag tänker införa en sammanhållen tidsfrist för hela rättsprocessen gällande brott mot barn.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att förbättra förutsättningarna för polisen att bedriva sitt arbete. Regeringen anser bland annat att det behövs väsentligt fler polisanställda och har därför föreslagit historiskt stora resurstillskott till Polismyndigheten för de kommande tre åren. Regeringen har sedan tidigare gett Polismyndigheten förutsättningar att öka antalet platser på nuvarande polisutbildning och planerar dessutom för polisutbildning vid ytterligare två lärosäten. Det börjar nu ge resultat. Jämfört med genomsnittet för de senaste sex åren har det i år antagits nästan dubbelt så många studenter till polisutbildningen.

Regeringen bedömer att det finns behov av att fortsätta utvecklingen inom rättsväsendet för att bättre förebygga och bekämpa sexualbrott mot barn. Inte minst internet och sociala medier har fört med sig en utveckling som innebär nya möjligheter för gärningsmän att begå dessa brott. Mot den bakgrunden har regeringen gett Polismyndigheten i uppdrag att i nära samverkan med Åklagarmyndigheten identifiera och genomföra åtgärder för att förstärka och utveckla förmågan att upptäcka, utreda, förhindra och förebygga sexualbrott mot barn. Uppdraget ska redovisas senast den 15 april 2018.

Lagstiftningen som finns kring brott mot barn är tydlig i fråga om att ärenden där barn är målsägande ska hanteras skyndsamt. Samtidigt kan det ibland finnas omständigheter som gör att tidsfristen måste överskridas, exempelvis att det under utredningens gång uppkommer misstankar om ytterligare brott. I många fall kan det då vara till fördel för målsäganden att misstankarna behandlas i ett sammanhang. Åklagarmyndighetens interna uppföljning av hur fristen hålls har under ett antal år visat att fristerna hålls i två tredjedelar av fallen.

När det gäller frågan om en sammanhållen tidsfrist för hela rättsprocessen finns det ett utredningsförslag om detta som har remitterats. Förslaget innebär att tidsfristerna i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande så långt möjligt ska samordnas, på så vis att fristen kortas för unga målsägande och förlängs för unga misstänkta. Det är dock inte självklart att samordnade frister medför effektivitetsvinster i utredningsverksamheten. Till exempel tar ärenden med unga målsägande generellt något längre tid att utreda än ärenden med unga misstänkta. Vissa remissinstanser påpekar därför att den föreslagna fristen möjligen blir för kort för unga målsägande. Det skulle alltså kunna vara så att alltför långtgående kompromisser kan försämra kvaliteten i utredningarna när det gäller unga målsägande, till exempel för att man avstår från utredningsåtgärder för att kunna hålla fristen.

Anf. 16 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret! Jag har ställt interpellationen gällande sexualbrott mot barn för att jag är väldigt orolig över utvecklingen. Siffrorna går nämligen upp. År 2016 polisanmälades över 3 000 våldtäkter mot barn. Utöver det är det många andra sexuella övergrepp. Vi vet också att det när det gäller dessa brott är ett stort mörkertal.

Prot. 2017/18:33

17 november

Svar på
interpellationer

Barn som utsätts för sexualbrott mår ofta väldigt dåligt psykiskt. De klarar inte skolan. Senare i livet kan de bli missbrukare eller hamna i kriminalitet – det händer oftare dessa barn än barn som inte har utsatts för detta. Därför måste vi göra allt för att bekämpa dessa vidrigheter.

Polisen har inte resurser. Den senaste tiden har det framkommit att till och med våldtäkter mot barn läggs på hög. Man hinner inte utreda i tid.

När det finns en skäligen misstänkt när det gäller brott mot barn ska åklagaren väcka åtal eller lägga ned utredningen inom 90 dagar. Den tiden hålls inte. Rädda Barnen gjorde en undersökning för ett par år sedan. Den visade bland annat att man i Norrköping bara klarar den tidsgränsen i 50 procent av fallen. Och för ett par veckor sedan var det ett inslag gällande Uppsala. Där kan man inte hålla den här tidsgränsen i 30 procent av fallen.

Ju längre tid det tar, desto sämre förutsättningar har man att klara dessa utredningar. Barnet kan glömma. Barnet kan påverkas. Den misstänkte kan påverka vittnen. Brottsverktyg kan undanröjas. Dåliga saker kan hända när det drar ut på tiden, vilket i många fall kan leda till att utredningar läggs ned. Då får inte barnet någon upprättelse. Brotten sker ofta i hemmen. Ibland kan barnet få åka tillbaka till hemmet, där övergreppen kan fortsätta.

För två år sedan ställde jag en interpellation om detta till Ygeman, som då var inrikesminister. Han sa att detta är en högt prioriterad fråga för regeringen. Jag tycker inte riktigt att det verkar så, för situationen har blivit sämre.

Jag tycker att regeringen har lämnat ett konstigt svar här. Man väljer att lyfta upp att det finns fördelar för målsäganden om tidsfristen överskrids. Jag tycker att det är konstigt att man säger så. Jag har själv varit barnutredare på heltid i tre år i Göteborg, och jag har aldrig någonsin hört talas om att det är fördelar med att tidsfristen överskrids. Ju snabbare, desto bättre är det, av de anledningar som jag talade om alldeles nyss.

Att det går snabbt betyder inte att det blir dåligt och slarvigt. Det betyder att man förhör till exempel målsägare, vittnen och gärningsmän snabbt och effektivt. Att det skulle vara bra att tiden överskrids håller jag inte med om. Det kan vara så i ytterst få fall. Då kan det vara förlåtet. Men jag har, som sagt, aldrig hört talas om detta.

Vad tänker justitieministern göra mer konkret för att dessa handläggningstider ska kortas? Tänker han se till att det till exempel blir fler barnförhållare?

Anf. 17 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tror att vi alla delar uppfattningen om allvaret i frågan och om att vi måste göra allt vi kan för att se till att förebygga dessa brott, se till att de utreds när de anmäls och se till att gärningsmännen kan lagföras. Samtidigt tror jag att man får ha klart för sig att det inte finns några genvägar i fråga om detta. I slutändan är det en resursfråga: Hur många poliser och hur många civila utredare har vi som kan jobba med dessa utredningar?

Vi har gjort, och är i färd med att göra, förstärkningar för polisen. De som gör dessa utredningar kan vara både poliser och civila utredare. Bara sedan 2016 har vi 1 600 fler civilanställda i polisen, varav många är just

civila utredare. Vi går också vidare med stora satsningar på polisorganisationen. Vi har fördubblat intagningen till polisutbildningen. För några år sedan var det 600–700 som togs in på polisutbildningen. I år har 1 304 börjat på polisutbildningen. Och jag hade förmånen att häromdagen välkomna ytterligare 133 poliser under en examensceremoni i Stadshuset här. Det är totalt 295 poliser som går ut i dagarna.

Det finns inga genvägar, utan det handlar om att förstärka polisorganisationen på ett sådant sätt att man klarar av att möta de behov som finns. Detta gör vi när det gäller både resurser och det antal personer som tas in på utbildning. Som Ellen Juntti vet ska vi också starta två nya polisutbildningar: en i Malmö och en i Västsverige.

Det finns en tidsfrist för dessa mål. Förundersökningar ska inte behöva ta mer än tre månader när det gäller allvarliga brott mot barn. Man kan titta på hur det har sett ut tillbaka i tiden. När det gäller den tidsfristen har det varit ungefär samma siffra: Ungefär två tredjedelar av målen handläggs inom tre månader. Vi ser ingen påtaglig förändring vare sig till det bättre eller till det sämre i den delen. Man kan titta på genomströmningstiden för dessa ärenden. Det var faktiskt en minskning mellan 2015 och 2016, från 190 dagar till 169 dagar.

Det viktiga är, tycker jag, att utredningarna slutförs, så att man kan lagföra gärningsmännen. Därför finns det säkert ibland skäl att låta utredningarna hålla på längre än tre månader, men det måste naturligtvis bedömas från fall till fall. Det finns också starka skäl att göra detta så skyndsamt som möjligt. Det är därför vi har denna tidsfrist.

Vi följer naturligtvis detta månad för månad för att se hur polisen levererar i utredningsfallen. Men det finns, som sagt, inga genvägar.

Från regeringens sida har vi, för att följa upp detta, skrivit in i regleringsbrevet att Polismyndigheten varje år ska rapportera till regeringen. Det finns ett sådant återrapporteringskrav i regleringsbrevet för detta år. Det finns också för nästa år. Hur jobbar man med dessa ärenden? Vi har dessutom gett polisen och åklagarna ett särskilt uppdrag, som jag nämnde i mitt svar, att utveckla metoderna för att förebygga, upptäcka och utreda sexualbrott. Det ska redovisas till mig den 15 april 2018.

Än en gång: Jag tror att detta i första läget handlar om att se till att polisen får de resurser och den personal som behövs för att de ska kunna göra dessa viktiga utredningar.

Anf. 18 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret!

Jag håller med om att det inte finns några genvägar. Det måste finnas personal som hinner utreda dessa brott, oavsett om det är civilanställda eller poliser. Där är vi överens.

Men det är ju också så att Moderaterna satsar mer på polisen än vad regeringen gör. Vi har insett allvaret och att det är kris inom polisen. Regeringen vill inte säga det, men så är det. Jag har mycket kontakt med mina gamla kollegor i Göteborg, särskilt med kollegor som arbetar med brott i nära relationer, där brott mot barn ingår. Det är en otrolig press.

Jag tycker att den sammanhållna tidsfristen är bra. Nu finns det en tidsfrist fram till åtal men ingen tidsfrist från åtal till domstol. Jag har talat med barnåklagare: Det kan ta flera månader – upp till ett halvår och ibland ännu längre – från att åtalet är väckt till att det blir domstolsförhandling.

Man kan ju tänka sig hur det är för en 13-årig tjej som har blivit våldtagen och som ska vänta ett halvår innan det blir rättegång – det är lätt att förstå att en sådan tjej, eller kille, inte klarar av skolan och mår väldigt dåligt psykiskt. Förmodligen kan hon eller han inte ens börja på behandling, så det är viktigt att det går fort – ju snabbare, desto bättre.

Här har jag – återigen – fått ett ganska konstigt svar. Morgan Johansson lyfter upp att kvaliteten i utredningar kan försämrats om det går för fort och att det kan vara en fördel att det tar längre tid. Som jag sa tidigare har jag aldrig varit med om att man har sagt det är en fördel att det tar längre tid. Det skulle kunna vara så i ytterst få fall, men jag har aldrig hört talas om det.

Att det går fort behöver inte betyda att det blir slarvigt och dåligt, utan det betyder att man snabbare kan höra den misstänkte och att man kan höra vittnena innan de har blivit påverkade. Man kan dessutom göra husrannsakingar så att gärningsmannen inte kan ta bort bevisning. Att det ibland är bra att det tar lång tid tycker jag alltså är en dålig förklaring från Morgan Johansson.

Polisen är i kris. Förut lade man inte utredningar om våldtäkt mot barn på hög, men det gör man nu.

Det är bra med en sammanhållen tidsgräns. En tidsgräns innebär att man inte lägger utredningar åt sidan utan tar itu med dem på en gång. Då måste man förstås prioritera – så är det. Men barn är viktiga, och jag tycker att man ska prioritera.

Anders Ygeman sa för två år sedan att detta är en högt prioriterad fråga inom regeringen, men jag tycker inte att det verkar så, i och med att det har gått åt fel håll.

Min fråga kvarstår: Tänker ministern införa en sammanhållen tidsfrist för hela rättsprocessen?

Anf. 19 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är ju inte bara jag som påstår detta och som har invändningar mot den utredning som gjordes, som jag tror kom 2013. Det är inte jag som har den invändningen, utan det är remissinstanserna, bland annat Åklagarmyndigheten, som säger att det viktiga är att man kan se till att få utredningarna gjorda och att de håller god kvalitet. Sedan får vi varje år följa i hur många fall man klarar av att möta tidsfristen.

Det hela har legat stabilt på omkring två tredjedelar av fallen under såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar, så det är faktiskt inte sant att vi skulle jobba sämre med detta än vad ni gjorde under er tid.

Ellen Juntti säger att Moderaterna vill satsa mer på polisen. Det är så dags, får jag väl säga. Ett problem under er tid var att ni utbildade så få poliser. Varje år tog ni in 600–700 personer till polisutbildningen, men varje år går 400–500 poliser i pension. Man kan inte ha en så liten marginal.

Vi lever numera i en tid då vi inte kan räkna med att en polis som väl har utbildats kommer att vara kvar under hela sitt arbetsliv. Det finns privata aktörer som rycker i poliserna och vill att de ska börja jobba i den privata sektorn. Vi är verksamma på en arbetsmarknad där vi som statlig arbetsgivare måste konkurrera med privata arbetsgivare på ett helt annat sätt än tidigare. Därför låg ni alldeles för lågt när det gäller polisutbildningarna – som sagt omkring 600–700 personer per år.

Det tar vi igen nu. Från och med i år utbildar vi 1 300 poliser, och vi ska upp i en sammanlagd personalstyrka på 10 000 fram till 2024. Av dessa skulle jag tro att 6 000–7 000 kommer att vara poliser och 3 000–4 000 civilanställda, om fördelningen mellan civila och poliser ska vara ungefär densamma som tidigare.

För detta resurssätter vi med 2 miljarder kronor redan för nästa år, 2,3 miljarder för året därpå och 2,8 miljarder för följande år. Detta är den största satsningen under hela 2000-talet och under hela den period som jag kan överblicka, som numera är nästan 20 år.

Det finns inga genvägar på det här området. Det handlar om antalet civila utredare och antalet poliser som jobbar med dessa fall. Vi kommer under de kommande åren att fortsätta med denna förstärkning.

Vi gör det dock inte kravlöst – varje gång vi förstärker polisen ser vi också till att höja kraven på polisen. Det är därför vi har återrapporteringskravet i regleringsbrevet, och det är därför vi har det särskilda uppdraget till Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.

Det är för övrigt även därför som Brottsförebyggande rådet i sitt regleringsbrev nu får i uppdrag att analysera varför fler av de breda sexualbrotten – detta gäller inte bara brott mot barn – inte kommer vidare i utredningskedjan. Ett sådant uppdrag kommer att ges Brottsförebyggande rådet.

Om vi ska kunna komma åt detta och klara det handlar det i slutänden om hur mycket resurser och hur mycket bemanning vi är beredda att sätta till, och det är kanske det allra viktigaste.

Anf. 20 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret!

Vi är överens om att det behövs fler anställda inom polisen. Jag har ju jobbat som polis i 30 år och vet hur hög arbetsbelastningen är. Särskilt när man jobbar med tunga ärenden som brott mot barn, grova kvinnofridskränkningar och liknande brott behövs fler, för det är väldigt betungande psykiskt.

Jag går tillbaka till att Moderaterna förra veckan presenterade nya åtgärder gällande sexualbrott. Vi vill höja straffen betydligt. När det gäller våldtäkt mot barn vill vi höja minimistraffet från två års fängelse till tre års fängelse. För grov våldtäkt mot barn vill vi höja minimistraffet från fyra till fem års fängelse. För synnerligen grov våldtäkt vill vi att straffet ska vara mellan sju och tio års fängelse.

Vi vill också införa en ny brottsrubricering: grovt sexuellt ofredande. Detta bygger på den rapport som polisen presenterade 2016 gällande ofredande på festivaler under sommaren 2015. Där sa polisen att det saknas en brottsrubricering mellan ofredande och våldtäkt, vilket vi nu vill införa.

I denna rapport framkom också att gärningsmännen i fall med grupper av män som ofredar flickor, som oftast var under 15 år, främst var utländska medborgare. För detta nya brott vill vi ha ett minimistraff på nio månader. Samtidigt vill vi sänka gränsen för utvisningar till sex månaders fängelse. Det skulle innebära att de grupper av män som ofredar tjejer skulle kunna utvisas.

Min sista fråga till justitieministern är: Vill han skärpa straffen för sexualbrotten och utvisa fler utländska sexualbrottslingar?

Anf. 21 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Här är Moderaterna än en gång sena på bollen, får jag säga. Under denna mandatperiod har vi jobbat med det som jag betraktar som den viktigaste straffrättsliga reform som vi kommer att genomföra under den här perioden, nämligen en reformering av sexualbrottslagstiftningen. Före jul kommer jag att komma med en lagrådsremiss där vi gör en sådan reformering.

Det handlar om straffskärpningar för vissa brott, framför allt de grova brotten. I förslaget finns också en straffskärpning i så måtto att fler gärningar som riktas mot barn kommer att betraktas som grova – det ligger i kommittéförslaget.

Det finns också en övergång till en samtyckesreglering när det gäller våldtäktsparagrafen samt ett oaktsamhetsbrott, vilket i sig är mycket stora förändringar.

När det gäller utvisningar är det så att om man begår brott i Sverige och inte är svensk medborgare ska man naturligtvis utvisas, särskilt för dessa grova brott. Där tror jag inte att det finns några som helst olika uppfattningar.

Eftersom ni tar upp det här igen vill jag säga att det här är frågor som vi har jobbat med under hela mandatperioden, och vi kommer som sagt att leverera ytterligare straffrättsliga förändringar redan före jul.

Det spelar dock ingen roll hur hårda straff vi har om vi inte fångar några bovar. Då handlar det om att fortsätta förstärka polisorganisationen. För detta krävs pengar, och då kan man inte prioritera skattesänkningar före satsningar på polisen.

Under er period, åtta år, sänkte ni skatter med 140 miljarder, och ni satsade drygt 5 miljarder på polisen. Det går inte. Då hamnar man i ett läge där man till slut inte kan utbilda så många poliser som man skulle behöva ha. Det var därför ni bara hade 600–700 poliser som utbildades. Det måste vi nu ta igen genom att fördubbla intaget till Polishögskolan.

Både resurser och skarpare lagstiftning är vad vi behöver i de här avseendena.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2017/18:74 om en översyn av lagen om skiljeförfarande

Anf. 22 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Beatrice Ask har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit med anledning av Skiljeförfarandeutredningens betänkande *Översyn av lagen om skiljeförfarande* (SOU 2015:37). Hon har också frågat hur jag och regeringen tänker säkerställa att Sverige även i framtiden är världsledande på tvistlösning.

Effektiva tvistlösningsmekanismer är en förutsättning för att människor och företag ska kunna ta till vara sina rättigheter, och ytterst är sådana mekanismer därför en garanti för att demokratiska principer ska få genomslag i praktiken. Effektiva verktyg för att hävda sina rättigheter är också av fundamental betydelse såväl för det lokala näringslivet som för internationella investeringar och utrikeshandel.

Sverige har en lång tradition inom skiljeförfarande. Alltsedan 1970-talet har Sverige kommit att utvecklas till ett ledande skiljedomsland även i ett internationellt perspektiv. Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut, som firar 100 år i år, har spelat en stor roll i denna utveckling.

En modern lagstiftning är en viktig del i regeringens arbete för att säkerställa att Sverige även fortsättningsvis har en ledande position inom skiljeförfarandområdet. Att parter i internationella affärstvister förlägger sina tvister här i landet är en stor tillgång för Sverige, och skiljeförfaranden i internationella tvister är en viktig svensk exportprodukt. Därför välkomnar jag Skiljeförfarandeutredningens betänkande med dess förslag till en modernisering av lagen om skiljeförfarande. Förslagen från Skiljeförfarandeutredningen har generellt sett fått ett positivt mottagande av remissinstanserna.

Den nuvarande lagen har varit i kraft i snart 20 år. Lagen har enligt utredningen ansetts fungera väl. Många av förslagen i betänkandet ger lösningar på problem som har identifierats av tillämpare. I vårt arbete har vi därför regelbunden kontakt med tillämpare av lagen. Detta hjälper oss att fokusera på de frågor som har upplevts som mest angelägna från tillämparnas perspektiv.

Betänkandet behandlas nu i Regeringskansliet. Arbetet är inriktat på att regeringen under våren ska lägga fram förslag till riksdagen om en modernisering av lagen om skiljeförfarande.

Anf. 23 BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag tackar först för svaret på min interpellation. Det här är ett viktigt ämne.

Inom svenskt näringsliv finns en stark tradition och kompetens när det gäller att lösa affärstvister genom skiljeförfarande i stället för domstolsprocesser.

I fråga om internationella affärstvister, i synnerhet de stora, är det många som väljer Sverige som säte för att hantera tvisterna. Detta är en stor verksamhet och en viktig sak för ett handelsberoende land som Sverige. Bara här i Stockholm har vi ungefär 400, kanske fler, jurister som är heltidssysselsatta med olika typer av tvistlösningar. Det är en gedigen verksamhet som vi har haft under lång tid, och den är viktig.

Men det är klart att verkligheten förändras, och konkurrensen är stor. Det är många andra som vill in på den här arenan. Det var bakgrunden till att alliansregeringen tillsatte en utredning för att modernisera reglerna. Den har också justitieministern fått ta emot.

Jag är jätteglad att höra att det kommer ett förslag i vår, men det har legat för fåfot i två och ett halvt år trots ganska positiva reaktioner från remissinstanserna. Min fråga är naturligtvis: Vad är det som har varit så svårt att man inte har kunnat komma fram med förslaget?

Jag tror att det finns ett slentriantänkande när det gäller tvistlösningar. Detta är ett svenskt adelsmärke, kan man säga. Inte minst i internationell politik har vår kompetens på det här området varit framträdande.

Gunnar Lagergren, som i många år var ansvarig för denna verksamhet och en av våra främsta internationella skiljedomare, fick många viktiga uppdrag i internationella forum. Han ledde hanteringen av skiljedomstolsverksamhet när det gällde landområden mellan Indien och Pakistan och

mellan Egypten och Israel. Det var också han som var den förste presidenten när det gällde att hantera tusentals skadeståndskrav mellan Iran och USA efter att USA:s ambassad i Teheran hade ockuperats.

Vi kan alltså genom att ha den här kompetensen spela en mycket viktig roll i den internationella politiken. Det gör att vi måste vara angelägna om – det tror jag inte att det är någon skiljaktig uppfattning om – att säkerställa att vi har moderna regler, att vi försöker modernisera och hänga med. Jag önskar att vi inte bara hade 400 utan kanske 1 000 jurister i Stockholm som hanterade detta. Men det kräver åtgärder.

Det är bra att ni har ett samarbete med aktörerna på det här området. Men jag skulle önska lite mer action och hoppas verkligen att det är en riktigt bra proposition som regeringen levererar i vår.

Anf. 24 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Ja, det är klart att den kommer att vara bra och genomarbetad och dessutom förankrad hos dem som ska tillämpa det nya regelverket.

Jag anser, precis i likhet med Beatrice Ask, att det här är en angelägen fråga. Det är exakt så att Sverige har en stark ställning internationellt när det gäller skiljeförfaranden. Vi har starka traditioner. Faktiskt, om man ska göra något slags internationell politisk notering, är detta kopplat till vår roll som alliansfria och neutrala under kalla kriget. Det hade stor betydelse, tror jag, för att Sverige och inte minst Stockholm blev centralpunkt för en mängd av de tvistlösningar som handlade om tvister mellan länder. Man ville då vara på en plats som man upplevde som neutral och där det inte fanns några starka bindningar åt vare sig det ena eller det andra hållet. Detta är en del av svensk politisk historia.

Sedan har detta utvecklats och handlar nu inte bara om tvister mellan nationer, utan det handlar inte minst om tvister mellan företag eller mellan andra intressen och organisationer. Många väljer alltså att förlägga sin tvistlösning just till Sverige därför att man vet att vi har en så stark kompetens på området. Då blir det, förutom den politiska vinkeln, en fråga om ekonomi. Det är faktiskt ett slags tjänsteexport som Sverige här står för.

Vi är i slutskedet av beredningen. Lagrådsremissen är alldeles strax färdig. Det senaste jag hörde är att vi inom de närmaste veckorna ska ha en gemensam beredning i Regeringskansliet. Beatrice Ask vet ju hur det går till i Regeringskansliet när man ska förankra allting. Jag ser framför mig att vi kommer att gå till Lagrådet strax efter årsskiftet, och sedan kommer propositionen under våren. Det är klart att man kan säga att vi borde ha gjort det här snabbare. Men vi har från Justitiedepartementet levererat 115 propositioner till riksdagen under den här mandatperioden, så man kan inte säga att vi inte har jobbat. Det har vi gjort, och vi kommer också att klara av den här frågan.

Vi kommer att få en ny, bra, modern och förankrad lagstiftning som ytterligare kommer att kunna stärka Sveriges roll som centralpunkt när det gäller internationella tvistlösningar av internationella konflikter av olika slag.

Anf. 25 BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Ja, jag vet mycket väl att man på Justitiedepartementet är vana att leverera väldigt många propositioner och har ett högt arbetstempo.

Skälet till att jag tar upp den här frågan är att jag tycker att det är lätt att den här typen av frågor läggs för fåfot och hamnar vid sidan av många mycket mer mediala och intressanta eller akuta frågor. Men det är en stor verksamhet som har en stor betydelse och har haft det i hundra år, och vi behöver jobba för framtiden.

Att propositionen kommer att vara väl genomarbetad utgår jag från, eftersom ni har hållit på så länge med att bearbeta underlaget. Jag ser med nyfikenhet fram mot propositionen. Jag ska inte ställa frågor om innehållet nu. Det vore ju förment, för jag vet att ministern inte skulle svara på dem förrän allting är färdigt.

Men en fråga som givetvis måste hanteras är möjligheten att ha förhandlingarna på till exempel engelska. Det är viktigt för att kunna ta emot internationella parter.

Det är riktigt som ministern säger att vi hade en fördel av alliansfriheten, inte minst under kalla krigets dagar. Vi har fortfarande en fördel av vårt geografiska läge, och världen ändras hela tiden. Sverige har ett gott renommé, som vi ska värda. När det gäller tvistlösningar är det viktigt med moderna regler, snabba processer och inte minst viktiga språkrutiner, och jag tror att vi har förutsättningar för det.

Jag ser fram emot propositionen, och jag hoppas att vi kommer att vara överens och kan leverera snabbt. Jag vet att de som arbetar med dessa frågor är angelägna om att förslagen kommer fram. Vi ses efter årsskiftet, och då ska riksdagen granska den väl genomarbetade propositionen som Justitiedepartementet nu bereder.

Anf. 26 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det finns inte så mycket att tillägga. Vi är som sagt i slutskedet av beredningen, och det blir lagrådsremiss strax efter årsskiftet och proposition till våren. Då ska vi också lösa alla substansfrågor.

Jag håller med om att språkfrågan är viktig, framför allt när det gäller klanderfallen till Hovrätten. Det är en av de frågor vi tittar på, och vi får se hur långt vi kommer i den delen.

Vi fortsätter processen. Lagstiftningen ska moderniseras, och Sverige ska behålla sin viktiga roll inom internationella tvistlösningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2017/18:127 om möjligheten att bli soldat

Anf. 27 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Lotta Olsson har frågat mig vad jag avser att göra för att fler ungdomar ska beredas möjlighet att söka en militär utbildning.

Den 2 mars 2017 beslutade regeringen att återinföra mönstring och grundutbildning med värnplikt med stöd av lagen om totalförsvarsplikt. Beslutet innebär bland annat att all grundutbildning som påbörjas från och

med den 1 januari 2018 kommer att ske med värnplikt. Personalförsörjningen ska så långt som möjligt bygga på den enskildes intresse, motivation och vilja.

Att arbeta konkret för att stärka intresset för grundutbildning med värnplikt är även fortsättningsvis avgörande för att fler ska söka sig till Försvarsmakten, här är också jämställdhet en viktig del.

Att stärka krigsförbandens krigsduglighet utgör grunden för regeringens överväganden rörande Försvarsmaktens personalförsörjning.

Försvarsmakten har i uppdrag att, inom given ekonomisk ram, planera för att genomföra grundutbildning med värnplikt för minst 4 000 personer per år 2018 och 2019. Försvarsmakten ska i samband med budgetunderlaget för 2019 redovisa ett förslag som möjliggör att 5 000 personer kan genomgå grundutbildning med värnplikt år 2020 inom den beräknade anslagsramen för 2020.

Samtidigt fortsätter Regeringskansliet att bereda förslag om att förstärka intresset att genomföra grundutbildning med värnplikt och att stärka den enskildes intresse, motivation och vilja. Utbildningsvolymerna är förhållandevis låga jämfört med hur många som visar intresse för att genomföra grundutbildning med värnplikt.

Försvarsmakten och Totalförsvarets rekryteringsmyndighet är de myndigheter som vet vilken kompetens som krävs för att en individ ska kunna genomföra grundutbildning med värnplikt. I syfte att välja ut de individer som har rätt kapacitet och förutsättningar utformar myndigheterna så kallade kravprofiler. De krav som anges i kravprofilerna motsvarar de grundkrav som Försvarsmakten ställer på respektive befattning. Jag har fullt förtroende för myndigheternas bedömningar i detta avseende.

Anf. 28 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Jag tackar försvarsministern för svaret.

Från den 1 jan 2018 kommer man att återinföra värnplikten till försvaret i Sverige. Det är en nödvändig förändring eftersom vi inte har haft tillräckligt med sökande till vårt försvar. Denna förändring kunde dock ha undvikits om vi bättre kunnat rekrytera sökande.

Från årsskiftet blir det en höjning av soldatlönen, vilket är välkommet. Soldatlönerna har legat still sedan 2012. Lönen spelar givetvis roll, och det är trist att lönehöjningen kommer först i och med att värnplikten återinförs.

Alla unga kvinnor och män kan inte bli soldater även om de vill. Det måste vi vara på det klara med. Försvarsmakten sätter upp vilka krav som ska ställas på de unga för att de ska kunna bli dugliga soldater. Förutom fysiska och psykiska tester är kunskapsnivån en faktor. Att ha godkänt gymnasiebetyg i vissa ämnen är ett grundkrav.

Detta grundkrav exkluderar automatiskt alla dem som inte når godkänt i dessa ämnen. Varje år går 12–13 procent av alla ungdomar ut gymnasiet utan fullständigt betyg, vilket innebär att de inte har möjlighet att söka sig till Försvarsmakten. En del av dem skulle kanske inte klara de övriga inträdeskraven, men vi borde kunna göra det möjligt att bli soldat för dem som är motiverade och har som enda faktor emot sig att de saknar ett eller ett par betyg, om de så önskar. Det är nämligen inte säkert att man blir en bättre soldat för att man inte har godkänt i till exempel engelska från gymnasiet.

Skulle inte Försvarsmakten själv kunna få bedöma om man kan bli en duglig soldat även om något ämne på gymnasienivå inte är klart? Skulle det inte gå att läsa in något eller några ämnen under utbildningstiden till soldat? Och stannar man som soldat i fem år skulle man verkligen hinna komplettera. Varför inte kombinera vissa komvuxkurser med utbildningen till soldat?

Vi lever i en tid då vi måste vara flexibla som arbetsgivare. Vi behöver göra soldatyrket mer attraktivt. Vi behöver också soldater som är motive-rade och som vill arbeta som soldater under kort eller lång tid. Då behöver vi reformer som möjliggör att man kan läsa upp sina betyg under soldat-tiden. Försvarsmakten har inte själv mandat att styra över detta, utan såda-na reformer måste politiken ha fantasi nog att ta fram.

Anf. 29 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Förändringen att aktivera totalförsvarsplikten var helt nöd-vändig. Detta handlar i grunden om att det beslut som en gång i tiden togs i riksdagen med tre rösters majoritet om att lägga den vilande enligt min uppfattning var orealistiskt. Det byggde på en modell där vi helt skulle professionalisera försvaret.

Vid den tiden fanns det också exempel på hur man, i bland annat Norge, hade förenat en professionell organisation med en värnpliktsorga-nisation. Det är här någonstans vi befinner oss nu.

Det är viktigt att ha fulltaliga och övade förband. I det läge då vi inte hade det var det nödvändigt att ta detta beslut, och jag är glad att detta beslut blev brett accepterat också i riksdagen. Det var regeringen som hade möjligheten att fatta beslutet, enligt det regelverk som var, och den möj-ligheten tog vi. Men jag har som sagt uppfattat att det finns ett brett stöd i riksdagen, och det är bra för att vi ska kunna genomföra detta.

Det är också nödvändigt för att vi ska kunna öka den militära förmågan i vår organisation. Här bygger vi nu en organisation där vi varje år får ett tillskott till förbanden. Det kommer också att leda till krigsförbandsöv-ningar med regelbundenhet för att upprätthålla kompetensen. En soldat som genomgår grundutbildning blir krigsplacerad under en tioårsperiod och ska genomgå ett antal krigsförbandsövningar under denna tid.

Vad gäller kraven har Försvarsmakten en viktig central roll. Försvars-makten är också ansvarig för de lönediskussioner som sker. Här har man som arbetsgivare en viktig roll.

Det är också Försvarsmakten som lägger upp kriterierna och kravbild-en när det gäller grunderna för att kunna bli soldat och få anställning i Försvarsmakten.

Nu blir hela inkörsporren den att det är värnplikten som utgör grunden, oavsett om man ska bli professionell soldat eller avsluta det hela som värn-pliktig och sedan se om man ska ha andra typer av relationer till Försvars-makten, exempelvis att delta i hemvärnets verksamhet.

När det gäller betygen är det krav på godkända betyg i tre ämnen: svenska, matematik och engelska. Detta är kopplat till förmågan att kunna uttrycka sig ordentligt på svenska språket och att kunna tillägna sig den logiska biten bakom matematikens utformning men också till den fre-kventa användningen av engelska inom Försvarsmakten, framför allt i in-ternationella operationer. Jag tycker att det är rätt modesta krav, alltså god-kända betyg i tre gymnasiegemensamma ämnen.

Självfallet går det, om Försvarsmakten så önskar, att titta på om man ska ha flexibla möjligheter här, men det måste finnas någon sorts grundkrav för att kunna få ett arbete inom Försvarsmakten. Jag tycker inte att de tre grundkraven är helt orimliga. Sedan måste man inom ramen för skolan vidta åtgärder så att eleverna kommer upp på de godkända nivåerna i exempelvis dessa ämnen. Där tycker jag också att man ska ha en kravbild.

Anf. 30 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Jag står självfallet bakom det som försvarsministern anför om att skolan måste se till att man når godkända betyg; det är jag den första att stå bakom.

När man anställer nya medarbetare till olika jobb brukar man dock ha som viktigaste faktor att titta på motivation och intresse. Att ha en egen motivation är enormt viktigt för att kunna göra ett bra jobb. Så måste det vara också då man söker och får en anställning inom Försvarsmakten. Där har vi inte lyckats riktigt eftersom vi måste ta till pliktssystemet.

Nu går vi visserligen in i en ny typ av pliktssystem, men det är ändå ett pliktssystem. Det finns en risk att de nya soldaterna inte är tillräckligt motiverade. Självfallet kommer Rekryteringsmyndigheten att göra allt för att hitta motivationsfaktorer hos dem som man testar för intagning – det är man väldigt bra på. Men vore det inte lämpligt om de som saknar något gymnasieämne av olika anledningar också finns med bland möjliga soldater? Det behöver inte vara att de har nått treårig kompetens i engelska som gör att de blir en duglig soldat. Jag kan inte se riskfaktorn i detta.

Socialdemokratin brukar hävda att pliktförsvaret är en del av folkförankringen. Då borde det vara en självklarhet att man inte exkluderar många som kanske har misslyckats därför att skolan inte alltid är bra. Att behöva läsa in ett gymnasieämne vid ett senare tillfälle har gjort att många hindras från både jobb och studier senare. Detta skulle kunna vara en andra chans som gör att vi får väldigt motiverade soldater.

Jag önskar att försvarsministern kunde ta till sig dessa synpunkter och se om det kan finnas en möjlighet att både göra soldatyrket attraktivt och ge ungdomar som inte riktigt fullgjort gymnasiet men som ändå har rätt attityd möjlighet att påbörja en utbildning för att bli goda soldater. Detta tror jag vore ett bra projekt.

Anf. 31 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Som läget ser ut är det ungefär 100 000 ungdomar i en 18-årsgrupp som ska svara på ett beredskapsunderlag. Vad jag har förstått är det 27 procent som har svarat att de är mycket intresserade och motiverade att göra värnplikten. Detta motsvarar ungefär 27 000 personer.

Vi tar ut 12 000–13 000 till mönstring, och den processen pågår nu. Sedan är det 4 000 som tas ut i slutändan – både sådana som är intresserade av detta som yrke och sådana som ska in i värnpliktsorganisationen.

Vad jag förstår är inte motivationen något stort problem just nu, utan det finns fler motiverade än antalet platser. Så har jag uppfattat det hela. Jag tycker inte att godkända betyg i svenska, matematik och engelska är så högt ställda krav, utan de är faktiskt rätt rimliga. Om Försvarsmakten upplever att det finns ett problem i någon mening får de återkomma till regeringen med synpunkter, eftersom det är de som utformar kriterierna för kravställningarna för att få genomgå grundutbildning.

I nuläget vet jag inte om detta är det centrala problemet, med tanke på den redovisning som jag nu har gjort av hur det ser ut med antalet ungdomar från början, hur många som ska tas ut och hur det egentligen är med intresseanmälningarna.

Att få personer att vara kvar i soldatyrket handlar enligt min mening om en kombination av lön, boendeförhållanden, som faktiskt har varit viktiga i sammanhanget, och utveckling i jobbet – internationella operationer. Sedan är det klart att vi så småningom kommer i en konkurrenssituation med den civila sidan. Det finns sådana som ser soldatyrket som en temporär del i livet, och det är kanske inte mycket att göra åt.

Det är en mängd faktorer som påverkar om man tycker att det är intressant och attraktivt att vara kvar i soldatyrket. Detta är en ständig utmaning för Försvarsmakten, som jag uppfattar att de är ordentligt medvetna om.

Om man tittar tillbaka historiskt ser man att det har funnits många olika typer av internutbildningsmöjligheter inom ramen för Försvarsmakten för att öka kompetensnivån i både det ena och det andra syftet, men detta är saker som myndigheten måste hantera själv.

När det gäller den grundläggande rekryteringen kan jag konstatera att 100 000 utgör beredskapsunderlag, att ca 27 procent, om jag har förstått rätt, har sagt att de är mycket motiverade, att 12 000–13 000 tas ut till mönstring och att det handlar om 4 000 i slutändan. Att få in motiverade soldater i dag tror jag att vi kommer att klara.

Det ska bli intressant att se hur värnpliktsutbildningen slår i praktiken. Arbetet med att förbereda för detta pågår inom Försvarsmakten, och det måste nu genomföras på ett sådant sätt att de som gör värnplikt uppfattar att det ger något tillbaka och att det står i proportion till deras förväntningar. Detta måste vi följa upp politiskt och se hur det utvecklas. Det ska bli mycket intressant nästa år. Vi har de första inryckningarna i januari, men huvuddelen har vi i mitten av året.

Anf. 32 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Jag tolkar försvarsministerns ansats som smått nyfiken och att vi behöver titta på nya system. När vi utvärderar pliktsystemet kommer vi säkert att lära oss mycket. Det är som sagt inte det gamla pliktsystemet som vi går tillbaka till, utan det är en ny form av pliktsystem.

Jag tycker ändå att vi måste titta på att det kan finnas möjlighet att ha en form av lärlingsutbildning, som vi nästan kan kalla det, även till soldat. Vi måste på alla sätt försöka rusta våra ungdomar så att de når gymnasiebehörighet. Jag tror att många faktiskt skulle kunna känna sig motiverade av att jobba fem år som soldat, då de också spetsar sina teoretiska kunskaper.

När jag träffar ungdomar på våra folkhögskolor ser de detta som en möjlighet. Många gånger ger strukturen och miljön i försvaret många en bra chans till en nystart. De har kanske varit trötta på skolan, och kanske har det funnits många faktorer som gjort att de inte har lyckats så som de egentligen skulle ha kunnat utifrån sin reella möjlighet.

Jag hoppas att försvarsministern tar till sig detta och att vi kan ta det som en del i den fortsatta utvecklingen och göra soldatyrket så attraktivt som möjligt. Det behöver Sverige. Vi ska inte tillbaka till det forna pliktsystemet, utan vi ska ha ett nytt, modernt och smart bemanningssystem för försvaret. Detta tror jag att vi båda står bakom.

Prot. 2017/18:33
17 november

Svar på
interpellationer

Anf. 33 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag vill först understryka min grunduppfattning att skolan har till uppgift att se till att eleverna når godkänd nivå. Det är där som insatserna måste sättas in. Jag tycker fortfarande inte att det är ett orimligt krav att man har godkända betyg i svenska, matematik och engelska, som jag ser som rätt så väsentliga för att kunna klara denna typ av uppgifter inom ramen för Försvarsmakten.

Som jag har sagt är det myndighetens ansvar att göra dessa kravprofiler. Ansvaret för hur man utvecklar sin egen organisation och hur man ser på rekryteringsfrågorna framöver måste ligga där någonstans.

Självklart är tanken med hela det system som vi är på väg att genomföra att det ska vara anpassat till vår tid. Det går inte att göra detta på samma sätt som på exempelvis 1960-talet. Vi börjar också i rätt så liten skala.

Jag vill påminna om att ambitionen ändå är att försöka se om det finns möjligheter att utöka detta från 4 000 och komma upp i en volym på 5 000 så småningom. Sedan får vi se hur man går vidare.

Men vi har gett ett utredningsuppdrag som handlar om att man ska titta på vad 5 000 kostar och vad det kräver organisatoriskt. Sedan får vi återkomma när vi ser vad denna utredning leder till och får i så fall ta ett beslut i det läget.

Jag vill tacka för denna debatt med de synpunkter som har framförts om hur man på olika sätt skulle kunna underlätta personalförsörjningen. Jag vill klart understryka att jag inte har utlovat någonting på denna punkt, så att inga missuppfattningar ska råda. Men jag tycker ändå att det är bra att det kontinuerligt förs en diskussion och att ledamöterna är engagerade.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 november

2017/18:152 Kollektivavtal vid upphandling

av *Carl-Oskar Bohlin* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2017/18:153 Kränkningar, hot och våld mot personal i skolan

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till utbildningsminister *Gustav Fridolin* (MP)

2017/18:154 Förutsättningarna för dataspelsnäringen

av *Isabella Hökmark* (M)

till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

2017/18:155 Regeringens planer för folkbildningen

av *Eva Lohman* (M)

till statsrådet *Anna Ekström* (S)

2017/18:156 Utredningen om bättre skydd mot diskriminering
av *Eva Lohman* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:157 Barn med funktionsvariationer på kulturskolan
av *Eva Lohman* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:158 Konkurrensneutrala transportslag
av *Helena Bonnier* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:159 Fler enkla jobb
av *Helena Bonnier* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:160 Tidsgränserna i rehabiliteringskedjan
av *Helena Bonnier* (M)
till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:161 Kriminalisering av köp av hyreskontrakt
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2017/18:162 Piratkopierade varor
av *Jörgen Warborn* (M)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:163 Hot och trakasserier mot företagare
av *Åsa Coenraads* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:164 Biomedicinska analytiker
av *Lena Asplund* (M)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2017/18:165 Bemanning i polisens lokalområden
av *Anders Hansson* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:166 Åtgärder mot utländska stödligor
av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:167 Åldersbedömningar
av *Christina Høj Larsen* (V)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:168 Ett svenskt veterancenter
av *Pål Jonson* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:169 Ensamståendes rätt till assisterad befruktning
av *Karin Rågsjö* (V)
till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:170 Vinstförbud
av *Maria Stockhaus* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 november

2017/18:281 Situationen i bostadsområdet Tjärna ängar i Borlänge

av *Carl-Oskar Bohlin* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2017/18:282 HPV-vaccin för pojkar

av *Karin Rågsjö* (V)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:283 Trafiksäkerhet för mc-förare

av *Johan Löfstrand* (S)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:284 Demokratin och naturen i Indonesien

av *Jamal El-Haj* (S)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:285 Autonoma vapensystem

av *Rasmus Ling* (MP)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:286 Kontroller av tung trafik

av *Pia Nilsson* (S)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:287 Kortare vårdköer

av *Anders Österberg* (S)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:288 Team Sweden Care and Health – för hela Sverige

av *Jenny Petersson* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:289 Mikroplast från konstgräsplaner

av *Thomas Finnborg* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 10.42.

Sammanträdet leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

BRITT-MARIE HARTVIG

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	3
§ 6 Anmälan om granskningsrapport	3
§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 8 Svar på interpellation 2017/18:75 om Nuclear Ban Treaty (NBT)	3
Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	3
Anf. 2 KARIN ENSTRÖM (M).....	4
Anf. 3 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	5
Anf. 4 KARIN ENSTRÖM (M).....	6
Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	7
Anf. 6 KARIN ENSTRÖM (M).....	8
Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	9
§ 9 Svar på interpellation 2017/18:89 om en ny Arktisstrategi.....	9
Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	9
Anf. 9 KARIN ENSTRÖM (M).....	10
Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	11
Anf. 11 KARIN ENSTRÖM (M).....	12
Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	13
Anf. 13 KARIN ENSTRÖM (M).....	14
Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	14
§ 10 Svar på interpellation 2017/18:44 om utredningar om sexualbrott mot barn	14
Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
Anf. 16 ELLEN JUNTTI (M).....	15
Anf. 17 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	16
Anf. 18 ELLEN JUNTTI (M).....	17
Anf. 19 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	18
Anf. 20 ELLEN JUNTTI (M).....	19
Anf. 21 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	20
§ 11 Svar på interpellation 2017/18:74 om en översyn av lagen om skiljeförfarande.....	20
Anf. 22 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	20
Anf. 23 BEATRICE ASK (M).....	21
Anf. 24 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	22
Anf. 25 BEATRICE ASK (M).....	23
Anf. 26 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	23

Prot. 2017/18:33
17 november

§ 12 Svar på interpellation 2017/18:127 om möjligheten att bli soldat.....	23
Anf. 27 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	23
Anf. 28 LOTTA OLSSON (M).....	24
Anf. 29 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	25
Anf. 30 LOTTA OLSSON (M).....	26
Anf. 31 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	26
Anf. 32 LOTTA OLSSON (M).....	27
Anf. 33 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	28
§ 13 Anmälan om interpellationer	28
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	30
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 10.42.	30

Tryck: Elanders, Vällingby 2017